

SVENSK PASTORALTIDSKRIFT

REGISTER

FEMTIOÅTTONDE ÅRGÅNGEN

2016

Svensk Pastoraltidskrift

UTKOMMER VARANNAN VECKA

Redaktör och ansvarig utgivare

Johan Thelin, kyrkoherde em., Lejongatan 5, 382 33 Nybro.
Tel. 073-091 47 03. E-post: spt.thelin@telia.com.

Redaktion

Kjell Petersson, prost, teol. dr., Hässelby; *Ylva Willborg*, teol. kand., Älmhult; *Anders Brogren*, prost, Falkenberg; *Markus Hagberg*, komminister, Varnhem; *Rolf Pettersson*, komminister, Lilla Edet, Göteborg; *Marco Aldén*, komminister, Bunkeflo; *Bo Johanneryd*, komminister, teol. dr, Markaryd; *Berth Löndahl*, kyrkoherde, Bunkeflo; *Mikael Löwegren*, komminister, Ljungby; *Bertil Murray*, stiftsadjunkt, Uppsala.

Kansli

SPT, Rackarbergsgatan 74, 752 32 Uppsala.
Tel. 018-51 09 86.

Här beställs lösnummer (30 kr). Post om tidningen sänds till adressen ovan eller till pastoraltidskrift@telia.com. Texter för publicering sänds till redaktören: spt.thelin@telia.com.

Svensk Pastoraltidskrift

vill vara en röst för klassisk kristen tro i Svenska kyrkan på den allmänneliga kyrkans trosgrund. Tidningens perspektiv bygger på förtroende för att kyrkans Herre, Jesus Kristus, genom sin Helige Ande leder dess utveckling genom seklerna och i vår tid. Därför är arvet från fornkyrka, reformation och kyrkoväckelse av normerande betydelse också för vår kyrka.

SPT är en tidning för alla med intresse för kyrka och kristen tro – lekfolk, präster, diakoner och andra. Den utkommer varannan fredag med material av betydelse för att leva och tänka katolskt – med hela kyrkans djup och bredd – i Svenska kyrkan.

Prenumeration sker endast å tidskriftens bankgiro 5822-9196. Prenumeration gäller för vald period från dagen för tecknandet. Helår 655 kr (26 nr), studerande 525 kr, pensionärer utan tjänst 575 kr. Halvår 415 kr (studerande 295 kr). Helår inom Europa 965 kr, utom Europa 1 085 kr. Provprenumeration (1 gång) i 6 månader 225 kr. Lösnummer 30 kr, se Kansli.

Adressändringar för SPT omfattas inte av Postens adressändring, utan måste göras direkt till Svensk Pastoraltidskrift (se Kansli ovan), senast tre veckor i förväg.

Annonser inlämnas till SPT:s annonsavdelning c/o Marianne Petersson, tel. 076-80 17 279.
Epost: spt.annonser@gmail.com.

ISSN 0039-6699

SPT:s redaktion står för ledare och signerat material, medan angivna författare svarar för sina egna texter. All publicerad text lagras elektroniskt, och den som insänder material till SPT anses också ha gett sitt medgivande till elektronisk lagring och publicering. Insänt material genomgår redigering före publiceringen.

www.pastoraltidskrift.nu

Tidningen sätts i typsnitten Berling och Trade Gothic.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

Ledare

En ny missionstid	3	Om det kristna martyriet	419
Det bortglömda samvetet.....	35	Sommarhälsning från SPT.....	420
Folkkyrkoreflexen	67	Treenigheten ifrågasatt – ett uppbrott från missionsarvet?	451
Mission underifrån	99	Att veta eller inte veta – det är frågan ...	483
Ekumeniska möten.....	131	O Crux ave, spes unica.....	515
Mea culpa	163	Vigselrätten – plikt eller möjlighet?.....	547
Att bygga församling i dag.....	195	Inför den 31 oktober	579
När pedagogiken blir helighetens fiende	227	Rötan i Svenska kyrkan	611
Handboksförslaget	259	Jourhavande präst	643
Löftena kunna ej svikas?.....	291	En tydligare kyrka	673
Återerövra gudstjänstglädjen	323	Efter påvens besök	707
Religionsskifte av år 2016.....	355	Populister och optimater.....	738
Hur är det med rättsäkerheten?.....	387	Barnet i krubban (Yngve Brilioth).....	771
Folkmordskonventionen.....	419	Ögon till att se Guds härlighet.....	772

Artiklar

Adell, Niklas: Kyrkan och staden	325
Adell, Niklas: Pastoralen och dess inplantering	41
Alberius, Anders: Ärkebiskopen som koloniserade Estland	366
Aldén, Marco: Ett postsekulärt Sverige?	330
Aldén, Marco: I morgon är en annan dag.....	677
Aldén, Marco: Äktenskapet är ett heligt förbund	12
Bergendorf, Jan: Tala om försoning. Reflexioner över ett centralt tema i kristen teologi.....	462
Bexell, Peter: Credo III. Om Anden och kyrkan: Teologisk lärdom möter personlig erfarenhet.....	302
Bexell, Peter: Kyrka är teologi.....	104
Bexell, Peter: Yngve Brilioth – gudstjänstförnyare, katolsk, tillbakablickande?	592
Blom, Sara: Gud, kyrkan och naturvetenskapen. Om projektet Cusanus	212
Braw, Christian: Att bygga Kristi församling	777
Brodd, Sven-Erik: Predikoämbetet och ordinationen av kvinnor till prästämbetet. En kommentar	658
Brogren, Anders: Biskopsvigning i Riga	494
Brogren, Anders: Fenomenet Antje.....	780
Börjesson, Jan H.: Vad har hänt med kyrkohandboksförslaget?	207
Cesarini, Luca: Sverige får sitt andra helgon	421
Ehde Malmberg, Anna: Inspirationens frukter	430
Fjärstedt, Biörn: Credo II. Teologisk gåva till Svenska kyrkan.....	272
Fjärstedt, Biörn: Kyrkohandboksförslaget 2016: Ett bärande flöde.....	296
Fjärstedt, Biörn: Ny missionstid.....	613
Fyrlund, Björn: En Adventshälsning till aKF:s medlemmar och vänner inför julhelgen	709
Fyrlund, Björn: Ett försök till en positionsbestämmelse	679

Fyrlund, Björn: Närvarons sakrament. En bok om kristendom som ett humanistiskt projekt.....	73
Greek, Anna: Maria Elisabeth Hesselblads helgonförklaring – några intryck.....	424
Gren-Eklund, Gunilla: Irenæus och kampen mot heresierna	690
Gusmark, Björn: Nya sätt att vara kyrka	141
Hagberg, Markus: Bilden av Luther	395
Hagberg, Markus: Fördjupning, förenkling eller förbistring? Perspektiv på kyrkans bidrag till samhällsdebatten med särskild hänsyn till frågan om invandring	37
Hellberg, Johannes: Att översätta välsignelsen	389
Herbertsson, Johan: Med Dina trogna i alla tider.....	487
Holmberg, B. Andreas: Teologin om kyrkan i <i>Kyrkoordning för Svenska kyrkan</i>	165
Holmberg, Bengt: De fyra evangelisterna I. Ganska nära Jesus.....	426
Holmberg, Bengt: De fyra evangelisterna II. Markus, den förste evangelisten.....	453
Holmberg, Bengt: De fyra evangelisterna III. Lukas, historikern	485
Holmberg, Bengt: De fyra evangelisterna IV. Matteus, den skriftlärde	517
Holmberg, Bengt: De fyra evangelisterna V. Johannes, teologen.....	549
Holmberg, Bengt: De fyra evangelisterna VI. Slutsatser.....	581
Holmberg, Bengt: Ett storverk om ett storverk.....	710
Holmberg, Bengt: Varför straffas Sakarias fråga till Gabriel men inte Marias?.....	133
Holmberg, Bengt: Vi är sanningens barn och <i>Allahu akbar</i>	357
Isacson, Mikael- Löwegren, Mikael: Kyrkohandboken – en katolsk liturgi för en katolsk kyrka?.....	428
Isacson, Mikael och Mikael Löwegren: Tredje gången gilt? I. Kyrkohandboksförslaget 2016....	197
Isacson, Mikael och Mikael Löwegren: Tredje gången gilt? II. Kyrkohandboksförslaget 2016 ..	229
Isacson, Mikael och Mikael Löwegren: Tredje gången gilt? III. Kyrkohandboksförslaget 2016 ..	261
Isacson, Mikael: Prästen som liturg	552
Johanneryd, Bo: Tillämpningen i predikan.....	623
Lejon, Kjell O.: Behövs lutheraner? Reflektioner efter några intervjuer med amerikanska lutheraner.....	490
Liljeström, Mikael: Det stora och heliga ortodoxa konciliet på Kreta	525
Lindeskog, Inger: Credo I. En personlig kristen tro	209
Ljungman, Staffan: Begravningsgudstjänsten	560
Ljungman, Staffan: Rosendal och Rosenius	773
Löndahl, Berth: Kyrkohandboksförslaget 2016: Pekoralen tar plats.....	293
Löndahl, Berth: Ropet ur djupet och lovsången i höjden – högmässan och livsfrågorna i historia och nutid	69
Löwegren, Mikael: Hur förlorade egentligen den engelska kyrkan det engelska folket?	680
Löwegren, Mikael: Några frågor kring dop i krissituation samt förslag på ordning för dess bekräftelse.....	741
Magnusson, Magnus: Kyrkohandboksförslaget. Vigel och begravning	240
Magnusson, Magnus: Tron kan försvaras	626
Murray, Bertil: Om Mekane Jesus-kyrkan: En helhetssyn på livet och ömsesidigt beroende	298
Nordenstorm, Leif: Religionsdialog 52 år efter Nostra aetate	16
Olofsson, Folke T.: Var finns Gud i mitt liv? Om sanningssökande och sanningssägande	5
Petersson, Kjell: Kyrkohandboksförslaget. Dop och konfirmation	237

Sandahl, Dag: Synden.....	269
Sarkar, Dan: Om dopundervisning för invandrare.....	619
Sarkar, Dan: Trons förvalterskap I. Trons förmedlare – ett missionsperspektiv.....	362
Sidenvall, Fredrik: Olöst faderskomplex djupfryser kyrkohandbokens språk.....	204
Sjaastad, Egil: Norska kyrkan och enkönat samliv.....	584
Svensson, Rune G.: Frågan om tankens frihet och dess relation till olika varandenivåer. Ett försök till klargörande infallsvinklar.....	172
Svensson, Rune G.: Kristi preexistens och kyrkan såsom Kristi kropp.....	332
Thelin, Johan: Kyrkans fyra. 1. Murar, pelare, portar och altare.....	653
Thelin, Johan: Kyrkans fyra. 2. Pelarna.....	686
Thelin, Johan: Kyrkans fyra. 3. Portarna.....	718
Thelin, Johan: Kyrkans fyra. 4. Kyrkans altare.....	749
Thelin, Johan: Trons förvalterskap II. Trons berättare – ett lyssnande perspektiv eller <i>The greatest story ever told!</i>	391
Tronët, Jakob: Flera tjänstgörande i högmässan.....	456
Tronët, Jakob: Kören i högmässan.....	101
Tysk, Karl-Erik: Guds avbild ifrågasatt.....	714
Tysk, Karl-Erik: Kyrkan och yttrandefriheten.....	522
Tysk, Karl-Erik: Svenska kyrkan och DDR.....	137
Weman, Gunnar: Anne-Marie Thunberg – en introduktion.....	459
Wickström, Peter: Närvaro och engagemang – att vara kyrka på landsbygden. 1.....	615
Wickström, Peter: Närvaro och engagemang – att vara kyrka på landsbygden. 2.....	645
Wihlborg, Daniel: Ur De virginitibus, Ambrosius om Maria.....	134

Reflex

What Would Jesus Do? (Gunvor Vennberg).....	19
Jaga inte efter vind och gräv inte ner ditt pund i jorden! (Johan Thelin).....	47
Var finns pingstpyntet och Kristi himmelsfärdstårtan? (Markus Leandersson).....	77
En kundanpassad verksamhet (Ann Lång).....	111
Om privata traditioner (Per Dahl).....	143
Död med konsekvenser (Sofia Lilly Jönsson).....	176
Varför blir vi förvånade? (Berit Simonsson).....	215
Bebådelsen och Långfredagen (Anna Greek).....	247
Beroende av Gud (Gunvor Vennberg).....	276
Pyromani (Johan Thelin).....	306
Kyrkan är kallad till skattjakt (Markus Leandersson).....	336
Vad täcker symbolen?(Ann Lång).....	368
På heder och samvete. Eller...? (Per Dahl).....	400
DN och Svenskan ska inte prata med varandra (Sofia Lilly Jönsson).....	434
Tankar från oasen (Gunvor Vennberg).....	467
Svenska värderingar (Johan Thelin).....	497
Ord som stannar kvar (Markus Leandersson).....	532
Manifestation för vem och vad? (Ann Lång).....	562
Debattartiklar eller tidebön? (Per Dahl).....	598
Politik och kyrkosyn (Sofia Lilly Jönsson).....	628
Halloween eller Allhelgona (Berit Simonsson).....	662

Maria knutlöserskan (Anna Greek)	694
Längtan, väntan och tålmod (Gunvor Vennberg)	723
Ju mer vi är tillsammans ju gladare vi bli? (Johan Thelin)	754
En ny kalender – ett stycke teologi (Markus Leandersson)	785

Dokumentation

Jan Myrdal begär utträde ur Svenska kyrkan	48
Avkragnig med förhinder (Göteborgs domkapitel)	113
Präster i Göteborgs stift friade av Överklagandenämnden	278
Livgiverska i hetluften (Strängnäs domkapitel)	351
Motion, tilläggsyrkande och reservation på Kyrkomötet om <i>Prästers vigningslöfte och vigsel av samkönade par</i>	758

Brev till SPT

Angående brödet i Herrens måltid (Arne Olsson)	22
Svar till Gunilla Gren Eklund (Sofia Lilly Jönsson)	22
»Sann Gud och mänska sann» (Biörn Fjärstedt)	51
Dagens ämne är – Jesus (Christian Braw)	52
Om Trettondagens predikan (Allan Emrén)	53
Svar till Allan Emrén (Bo Johanneryd)	82
Psalm är inte dogmatik (Anders Jarlert)	114
Biörn Fjärstedt svarar	114
Svar på en fråga (Allan Emrén)	148
Närvarons sakrament. Svar till Björn Fyrlund (Fredrik Ivarsson)	179
Är begravningsgudstjänsten kristen? (Peter Artman)	181
Replik till Fredrik Ivarsson om »Närvarons sakrament» (Björn Fyrlund)	248
Jag är inte rädd! (Ann Lång)	340
Sanningen ifrågasatt (Christian Braw)	341
Stiftslös ärkebiskop (Gustaf Björck)	404
Vigningsstopp i Lettland (Magnus Bengtsson)	433
Om ärkebiskopen som koloniserade Estland (Hans Olav Okkels)	433
Om den aronitiska välsignelsen (Stig Norin)	469
Räds inte regnbågsfärgerna (Andreas Holmberg)	470
Kan man bedja till Jungfru Maria? (Kåre Strindberg)	471
Egoteologi (Leif Andersson)	501
Flera tjänstgörande i mässan – ånyo (Mikael Löwegren)	564
Beträffande lögnerna om Israel – En kommentar (Stig Norin)	565
Replik till Stig Norin (Annika Borg)	566
Svar på Felaktigt om Svenska kyrkans ämbete (Anders Piltz)	599
Prästgården uträknad (Håkan Zetterquist)	600
Kära Birgitta-vänner! (Fredrik Vahlquist)	724
Missionsstation (Niklas Adell)	724
Martin Luther ännu bannlyst (Kåre Strindberg)	726
Kvinnans plats i Svenska kyrkan (Ann Lång)	758

Pressklipp & Noterat

Ateism norm i skolan	21
Låg standard på undervisningen	21
Göteborgs stift stänger av två präster	49
Reinkarnation hör inte hemma i kristen tro.....	49
Folkbokföring ska ske i kommun i stället för i församling.....	50
Senior cleri Olof Andrén har fyllt hundra år.....	68
Sanktioner mot USA:s episkopalkyrka	78
Tro, hopp & förföljelse. En tidning om världens förföljda kristna	79
Trons mysterium. Kommentrar till ett domkapitelsbeslut.....	80
Påven ber om förlåtelse.....	115
Påvens och Moskva-patriarkens gemensamma deklARATION	144
Europaparlamentet beslutar att erkänna att IS begår folkmord på kristna	146
Demokrati är inte något naturligt (Joel Halldorf).....	147
Musik är pynt och barn är inte riktiga människor (Joakim Olsson Kruse).....	148
Det islamfientliga tankekomplexet (Patrik Pettersson)	178
Den uppskjutna vreden (Leif Lewin).....	178
Tangodans inför altaret. Inte ett enda ord om Gud. Inte ett enda ord om Jesus (Göran Skytte).....	179
Den intoleranta toleransen	216
Är kyrkan ett vänsterprojekt? (Kjell Petersson)	216
Gud bortom religionerna (Dag Sandahl).....	246
Stiftshistoriskt symposium i Karlstad (Anders Brogren)	277
Präster i Göteborgs stift friade av Överklagandenämnden	278
De kungliga akademierna om förslaget till ny kyrkohandbok	337
Kyrklig samling om handboksförslaget.....	370
Öppet brev till Svenska Akademien (Antje Jackelén).....	371
Kollektcirkuläret för Heliga Trefaldighets dag (Ragnar Persenius).....	372
Kyrkan biter inte den hand som föder den (Elisabeth Sandlund).....	401
Krav på ny reformation (Biörn Fjärstedt, Ann Heberlein).....	402
Kyrkohandboken ett politiskt redskap (Annika Borg, Åke Hällzon)	402
Återgivningen av bibeltexter (Christer Åhsberg).....	403
Tidigare ledaren för Östanbäcks kloster konverterar	435
Vatikanens liturgichef om att »återställa Gud i centrum för liturgin»	436
Börja om från början, Svenska kyrkan! (Biörn Fjärstedt)	436
Ortodoxa kyrkor kallar till första stora kyrkomötet på 1229 år, men Ryssland bojkottar mötet	437
liturgi.se – en resurs i gudstjänstfrågor.....	468
Borde Missionsprovinzen lämna Svenska kyrkan? (Roland Gustafsson).....	468
Sexualitet som tar Guds plats (Anna Sophia Bonde).....	469
Fader Jacques Hamel avrättad	498
Be om ursäkt för lögnerna om Israel, Svenska kyrkan! (Annika Borg).....	500
Ödesdigert att möta terrorhot med upprop till kulturkamp	533
Kors då – prekärt läge för Svenska kyrkan (Peter J. Olsson).....	567
Kyrkokrisen inte ny men andlig (Dag Sandahl)	567
Så tror svenskarna	568

Äktenskapet i den evangelisk-lutherska kyrkan i Finland.....	569
Giftpilar på nätet tystar dialog (Antje Jackelén).....	601
Därför kritiserade jag ärkebiskopen (Patrik Pettersson)	601
Berth Löndahl avtackad (Marco Aldén)	602
Interreligiös konfirmandundervisning (P4 Västmanland).....	630
Påven eller Lutherska Världsförbundets ordförande (Sydsvenskan).....	630
Prins Alexanders dop och ny handbok (Rolf Wollert).....	630
Efterlyses: Kyrka utan partipolitik (Dagen)	630
Stanna i sympati med goda krafter (Göran Skytte).....	631
Nu söker vi dig som vill bli kyrkopolitiker (Socialdemokraterna)	663
Är Svenska kyrkan hotad av ett nazistiskt maktövertagande? (Annika Borg).....	663
Luthers andliga erfarenhet (Påven Franciskus)	695
Tillbaka till Berget.....	695
Jesu grav har öppnats	727
Religion och politik är inte samma sak (Mathias Bred).....	727
Är prästerna rädda för konkurrensen? (Kristina Kappelin)	727
Katolska ungdomar och radikal islam? (Marcus Birro)	757
Mångfald motarbetas inom kyrkan (Mathias Bred)	786
Bibeltrogna präster diskrimineras (Lukas Berggren)	786
Från fars till fiasko (Sofia Lilly Jönsson)	787
Sanningen på undantag (Ragnar Persenius)	787
Ideologikritiker i Krakow (Karl-Erik Tysk).....	787
Kyrklig samlings historia.....	787
Svenska Evangeliska Alliansen firar 15 år	788
Ekumeniska uppmaningar som utmanar den egna kyrkan	788
Den svenska tidegården nu tillgänglig på nätet – gratis.....	789
Sankt Sigfrids systrar (Johan Thelin)	789

Litteratur

Albrektson, Bertil: Newton och bibeln. Essäer om bibeltexter, tolkningsfrågor och översättningsproblem (Markus Haberg).....	343
Andersen, Leif: Kroppen & Ånden: Sjaelesorgens basis (Gustaf Björck).....	309
Andersson Wretmark, Astrid: Fader Johannes på Valamo (Katriina Fyrlund).....	696
Andersson, Roger (utg.): Heliga Birgittas texter på fornsvenska. Birgittas Uppenbarelsen, Bok I. (Stig Norin).....	55
Aronson, Torbjörn: Ett nytt karismatiskt landskap i Sverige.....	664
Aurelius, Carl Axel: Luther i Sverige. Den svenska Lutherbilden under fyra sekler (Markus Hagberg)	395
Balzamo, Elena: Den osynlige ärkebiskopen. Essäer om Olaus Magnus (Markus Hagberg)....	83
Bexell, Peter: Kyrkornas mysterium. Tid – Rum – Liv – Gudstjänst (Gunnar Weman)	116
Blåder, Niclas: Lutheran Tradition as Heritage and Tool. An Empirical Study of Reflections on Confessional Identity in Five Lutheran Churches in Different Contexts (Kjell O. Lejon)	309
Broder Birger: Psaltarpsalmer för kyrkoårets sön- och helgdagar (Marco Aldén)	55
Brosché, Fredrik: Heliga hållpunkter i höghastighetssamhället (Tom Randgard).....	312
Brown, Andrew & Linda Woodhead: That Was the Church, that Was: How the Church of England Lost the English People (Mikael Löwegren)	680

Det stora uppdraget. EFS mission 1866–2016 (Bengt Holmberg)	710
Edsinger, Olof: När minoriteten tar majoriteten som gisslan. Om identitet och sexualitet i queerteoriernas tidevarv (Kjell O. Lejon)	118
Ekman, Ulf och Birgitta: Den stora upptäckten – vår väg till den katolska kyrkan (Jakob Tronêt)	217
Ericson, Bengt: Den härskande klassen. En bok om Sveriges politiska elit (Anders Brogren).....	121
Garmo, Sune: Reformationstidevarvet – sett från Siljans horisont (Jan Svensson)	504
Geels, Anton: Det fördolda livet. Mystikern Hjalmar Ekström – liv och lära (Leif Nordenstorm)	504
Gillet, Lev: Den brinnande busken (Marco Aldén).....	632
Gusmark, Björn: Vilja, våga, växa – om församlingsutveckling som nödvändighet och möjlighet (Björn Fyrlund)	149
Gustafsson, Caroline: Delaktighetens kris – gudstjänstens pedagogiska utmaning (Gustav Natt och Dag).....	502
Gustavsson, Stefan: Skeptikerns Guide till Jesus, del 2. Om Jesu identitet och uppståndelse (Magnus Magnusson)	119
Hagberg, Louise: När döden gästar. Svenska folkseder och svensk folktro i samband med död och begravning (Markus Hagberg).....	602
Hallbjörner, Sture: På väg mot det oundvikliga. Reflektioner, övningar och förberedelser under vandringen (Gunnar Weman).....	406
Halldorf, Joel: Kyrkan på torget – offentlig teologi i en postsekulär tid (Marco Aldén)	330
Hammar, KG: Släpp fången loss! »Gud» bland metaforer och apofatiska provisorier (Anders Brogren).....	54
Hansson, Klas: Kyrkan i fält: Fältpräster i det svenska försvaret – organisation, principer och konflikter i ekumenisk belysning sedan 1900 (Gustaf Björck)	439
Heiding, Fredrik & Magnus Nyman (red.): Doften av rykande veckor. Reformationen ur folkets perspektiv (Leif Nordenstorm)	790
Höjlund, Henrik: Märk Gud (Göran Landgren)	85
Irenæus: Mot heresierna. I urval och översättning av Olof Andrén. Med inledning av Per Beskow (Gunilla Gren-Eklund).....	690
Jackelén, Antje: Samlas kring hoppet (Anders Brogren)	780
Jarlert, Anders (Utg.): »I dag konung, i morgon död». Matthias Steuchius likpredikan över Riksänkedrottningen Hedvig Eleonora och Änkehertiginnan Hedvig Sofia (Gustaf Björck) ...	23
Kasper, Walter: Påven Franciskus. Ömhetens och kärlekens revolution (Marco Aldén).....	310
Küchen, Maria: Söndagarna (Andreas Wejderstam).....	87
Lindström, Jonathan: Biskopen och korståget 1206 – Om krig, kolonisation och Guds man i Norden (Anders Alberius)	366
Libjerg, Grethe: Teresa av Avila. Vänskapens mystiker (Marco Aldén).....	23
Lundquist, Svenrobert: Mästarnas tid. Konstskatter i Gotländska kyrkor (Markus Hagberg)	791
Martin, James: Jesus – en resa genom hans liv (Örjan Blom)	407
Mogren, Mikael: Mikael Mogren: 100 frågor om Gud och 200 svar (Jan Svensson).....	536
Mogren, Mikael: Omvänd till verklighet. Herdabrev till Västerås stift (Jan Svensson)	308
Morberg Jämterud, Sofia: Human Dignity. A Study in Medical Ethics (Björn Fyrlund).....	791
Norell, Magnus: Kalifatets återkomst – orsaker och konsekvenser (Anders Rönnblom).....	405
Olofsson, Folke T.: Credo I (Inger Lindeskog)	209
Olofsson, Folke T.: Credo II (Biörn Fjärstedt)	272

Olofsson, Folke T.: Credo III (Peter Bexell)	302
På väg genom livet. Sånger och psalmer av släkten Vodinh (Anders Brogren)	309
Påven Franciskus: Lovad vare du. Påve Franciskus encyklika Laudato si' angående omsorgen om vårt gemensamma hem (Tom Randgard).....	632
Qureshi, Nabeel: Jag sökte Allah och fann Jesus (Åke Eldberg).....	119
Rosenius, Carl Olof: Husandakt. Beträktelser för varje dag ett helt år (Hakon Långström)	728
Rosenius, Marie: Svenska kyrkan samma kyrka? Ecklesiologi före och efter relationsförändringen mellan kyrka och stat (Leif Nordenstorm)	438
Sjöström, Lennart (red.): Prästliv på olika kontinenter. En vänbok till Sven Arne Flodell (Anders Brogren).....	149
Stolt, Bengt m.fl.: Vamlingbo kyrka (Markus Hagberg)	86
Sundin, Gunnar: Förundran att förstå det som är större och ogripbart (Harry Nyberg).....	84
Söderlund, Staffan och Marie Sjöström: S:t Olavsleden, Pilgrimsfärd från hav till hav. En guide (K-G Fridman)	697
Tobin, Henrik: Ett gemensamt kosmos – perspektiv på musik, liturgi och teologi (Berth Löndahl)	472
Wigorts Yngvesson, Susanne: Frihet till samvete (Per Dahl)	400
Williams, Rowan: Vara kristen (Marco Aldén)	405
Vision och verklighet. Förbundet för kristen enhet 50 år (Magnus Magnusson)	502
Woods, Thomas E.: Katolska kyrkan och den västerländska civilisationen (Markus Hagberg) ...	373

Veckans citat

Att riva murar (Jan-Olof Johansson)	2	Kungsord om att ha välsignats med barn (Lennart Sacrédeus)	194
Bidrag till den nya syndkatalogen (Katharine Jefferts Schori).....	2	En äkta tragedi – gift vid första ögonkastet (Åsa Linderborg)	194
Jämlikhet (anonym präst)	2	Scientismen tolererar bara sin egen tro	
Jesusstaty får inte bli general	34	N(Johanna Bornemark)	226
Nåden (Karl Ove Knausgård).....	34	Kyrkan håller ställningarna (Lennart Lundberg).....	226
Präst frias från blogginslägg.....	34	Andens högskola	258
Romer (Leo Holtter).....	66	Fiske i grumliga vatten?.....	258
Köplador (Berglins gubbar)	66	Tre »goda» råd från en kyrkobesökare	258
Hög utbildning på väg ner (Daniel Braw)..	98	Kostrestriktioner i stället för Gud (Margit Richter)	290
Fill Your Heart (David Bowie)	98	Abortdebatten har varit ohållbar (Johan Hakelius)	290
Chalkédon-konciliet trosformel	98	Fäst dina ögon på Jesus (Teresa av Avila)	290
Medlemskap och omvändelse (Lars B Stenström)	130	Kulturradikal röst om Svenska kyrkan (Björn Barr)	290
Religionsfrihet kan vi bara försvara om vi vet vad religion är (Lotta Lundberg).....	130	Tillfälligt avlidna	322
Gift vid första ögonkastet.....	130	Vad kyrkan vet om Gud (Patrik Pettersson)	322
Att stå upp för de utsatta (Patrik Pettersson)	162	Leve »1811!» (Elof Sundin).....	322
Om nya handboksöversättningen (Sofia Lilly Jönsson)	162	Hjärtat och prästsjälen sa stopp (Hans Boeryd).....	354
Påven får inspiration (Kent Wisti)	162	Glömde kyrkan (Björn Wiman).....	354
Salt psalm (Kerstin Hesslefors Persson) ..	162		
Tala klarspråk om utsatta trossyskon (Mikael Löwegren).....	194		

Resa med vi-känsla (Ekot, Sveriges Radio) 386	Kommunal skapelseteologi
En ny religion (Bo Brander) 386	(Katrineholms kommun)..... 706
Tippex-teologi (Joel Halldorf)..... 418	Statskyrka 2.0 (Sofia Lilly Jönsson)..... 706
Partierna och gudsrikesvisionen	Påvens svar på Kristina Kappelins fråga
(Lars Hjertén) 418	om kvinnliga präster (Dag Sandahl) 706
Tack gode Gud! (Göran Skytte) 418	Påven är katolik (Torbjörn Lindahl) 706
Lämpliga uppförandekoder	Det som delas (Horace Engdahl)..... 738
(Kjell Petersson) 418	Liturgin som mirakel (Kristian Lundberg) 738
Episkopalt ledarskap (Patrik Pettersson) .. 450	SPT på twitter..... 738
Mest angeläget och aktuellt för Nordens	Effektfullt (Philip Geister) 738
kyrkor? (Antje Jackelén)..... 450	Folkkyrkans signum
Att umgås med makten (Dag Sandahl) .. 450	(Wanja Lundby-Wedin)..... 770
Om Facebookgruppen »Mitt kors» 482	Inte klokt (Joel Halldorf)..... 770
Kyrkan, en ambassad för Guds rike	Känslosamt (Anna-Maria Hällgren)..... 770
(René Yde) 482	
Kyrkan, en ambassad för Guds rike	För predikan
(Mikael Sundkvist)..... 482	<i>Andra årgångens läsningar</i>
Brist på kunniga tolkar 514	Första söndagen efter Trettondedagen
Biskopsämbetet..... 514	(Johan Kalin)..... 24
Hur framträder Svenska kyrkan?	Andra söndagen efter Trettondedagen
(Dag Sandahl) 546	(Niklas Adell)..... 26
Kyrkohandbok för vem?	Septuagesima (Anders Brogren)..... 28
(Sofia Lilly Jönsson) 546	Kyndelsmässodagen (Björn Fyrlund) 57
Personlighetsklyvning (Maria Schottenius) 546	Fastlagssöndagen (Ulf Jonsson)..... 59
Jobb för kommunikatörer	Askonsdagen (Roland Kristensson)..... 61
(Antje Jackelén) 578	Första söndagen i fastan
Martin Luther den främste kyrkokritikern	(Gunnar Hyltén-Cavallius)..... 89
(Lars B. Stenström) 578	Andra söndagen i fastan
Församlingsdöden i Svenska kyrkan	(Carl-Johan Axskjöld) 91
(Biörn Fjärstedt)..... 578	Tredje söndagen i fastan
Hot mot offentlighetsprincipen	(Markus Leandersson) 122
(Peter Wolodarski)..... 578	Midfastosöndagen
Laiks eller liturgi (Joel Halldorf) 610	(Jonas Lockman-Lundgren)..... 124
Röda Korsets råd till Svenska kyrkan	Jungfru Marie bebådelsedag (Hans Hansson) 151
(Karin Tengby) 610	Palmsöndagen (Owe Johansson) 154
Riksdagens oheliga öppnande	Skärtorsdagen (Stig Norin)..... 156
(Aleksandra Boscanin)..... 610	Långfredagen (Karl-Erik Tysk)..... 182
Förbandet (Gustav Natt och Dag)..... 642	Påskdagen (Marco Aldén)) 184
Kyrkan fungerar så länge det finns pengar	Annandag påsk (Tor Ekwall) 186
(Kent Wisti, Caroline Johansson)..... 642	Andra söndagen i påsktiden (Johan Danz) 188
Biskop ifrågasätter kyrklig utrikespolitik	Tredje söndagen i påsktiden
(Johan Tyrberg) 672	(Tom Randgard) 219
En paradox (G. K. Chesterton)..... 672	Fjärde söndagen i påsktiden
En osäker tonåring (Philip Geister) 672	(Åke Reinholdsson)..... 221
Mer som förenar än som skiljer	Femte söndagen i påsktiden
(Påven Franciskus)..... 672	(Torbjörn Axner)..... 249

Bönsöndagen (Hans Lundaahl)	251	Tjugoandra söndagen efter Trefaldighet (Göran Simonsson)	634
Kristi himmelfärds dag (Gunnar Weman)	253	Tjugotredje söndagen efter Trefaldighet (Stig Walldin)	636
Söndagen före pingst (Magnus Magnusson)	279	Alla helgons dag (Bengt Holmberg)	665
Pingstdagen (Sölve Hjalmarsson)	281	Söndagen efter alla helgons dag (Jan Bergendorf)	667
Annandag pingst (Bo Johanneryd).....	284	Söndagen före Domssöndagen (Alve Svensson).....	669
Heliga Trefaldighets dag (Peter Bexell)...	313	Domssöndagen (Johan Kalin).....	698
Första söndagen efter Trefaldighet (Tord Nordblom)	316	<i>Tredje årgångens läsningar:</i>	
Andra söndagen efter Trefaldighet (Dag Sandahl)	345	Första söndagen i advent (Hans Weichbrodt)	700
Tredje söndagen efter Trefaldighet (Gösta Mellberg)	347	Andra söndagen i advent (Christian Braw)	730
Fjärde söndagen efter Trefaldighet (Niclas Larsson)	375	Tredje söndagen i advent (Anders Brogren)	732
Midsommardagen (Berth Löndahl)	378	Fjärde söndagen i advent (Staffan Ljungman)	760
Den helige Johannes döparens dag (Gert Andréen)	380	Julnatten och Juldagen (Mattias Fjellander)	762
Sjätte söndagen efter Trefaldighet (Reine Thot).....	408	Annandag Jul (Jan Haglund)	764
Kristi förklarings dag (Dan Sarkar).....	411	Nyårsdagen (Roland Kristensson).....	793
Åttonde söndagen efter Trefaldighet (Christian Braw).....	413	Trettondedag jul (Anders Reinholdsson)	795
Nionde söndagen efter Trefaldighet (Åke Eldberg).....	440	Första söndagen efter Trettondedagen (Bo Johanneryd)	797
Tionde söndagen efter Trefaldighet (Karl-Henrik Wallerstein).....	442	Ingesser och psalmförslag	
Elfte söndagen efter Trefaldighet (Yngve Kalin).....	444	Kjell Petersson och Lennart Ericsson	
Tolfte söndagen efter Trefaldighet (Hans Lindholm).....	474	Redaktionellt	
Trettonde söndagen efter Trefaldighet (Per Uddling)	476	Bertil Murray redaktionsmedlem.....	356
Fjortonde söndagen efter Trefaldighet (Mikael Isacson)	506	Felaktigt om Svenska kyrkans ämbete	531
Femtonde söndagen efter Trefaldighet (Kjell Petersson)	508	Akademiska nyheter	
Sextonde söndagen efter Trefaldighet (Lennart Johnsson).....	538	Maria Eckerdal disputerar	287
Sjuttonde söndagen efter Trefaldighet (Håkan Sunnliiden)	540	Johan Herbertsson disputerar	320
Artonde söndagen efter Trefaldighet (Bertil Göranson).....	570	Anna Minara Ciardi disputerar.....	351
Den helige Mikael's dag (Göran Landgren)	572	Fredrik Santell disputerar	767
Tacksägelsedagen (Rolf Pettersson)	603	Varia	
Tjugoförsta söndagen efter Trefaldighet (Gunnar Blidö).....	605	Stöd SPT! (Magnus Magnusson)	410
		Tjänster och tillsättningar	
		Redaktör: Marianne Petersson	
		SPT:s recensionsavdelning	
		Ansvarig: Markus Hagberg	

